

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 29/2010 rd

Regeringens proposition om godkännande av den europeiska konventionen om utövandet av barns rättigheter och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 26 maj 2010 en proposition om godkännande av den europeiska konventionen om utövandet av barns rättigheter och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen (RP 66/2010 rd) till lagutskottet för beredning och bestämde att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande om ärendet till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Salla Lötjönen, justitieministeriet
- juris doktor, docent Sami Mahkonen
- professor Tuomas Ojanen.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- tf. professor Jarna Petman.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen ska godkänna den europeiska konventionen om utövandet av barns rättigheter. Konventionen trädde i kraft internationellt den 1 juli 2000.

Syftet med konventionen är att förstärka barnets rättigheter till den del som de möjliggör för barnet att delta i rättsliga förfaranden som gäller det självt vid domstol eller förvaltningsmyndigheter som utövar motsvarande makt. Konventionen innebär också skyldigheter för de rättsliga myndigheterna och för barnens företrädare att utforma förfarandet för beslutsfattandet så att barnet lättare kan förverkliga sina rättigheter.

Vid undertecknandet eller då ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet deponeras ska varje stat i sin förklaring ange minst tre grupper av familjerättsliga mål och ärenden inför en rättslig myndighet som konventionen ska tillämpas på. I propositionen föreslås Finland i sin förklaring som sådana grupper av mål och ärenden ange rättsliga förfaranden i samband med fastställande av faderskap, adoption och domstolsbehandling som gäller omhändertagande.

Det förslag till lag om sättande i kraft av konventionen som ingår i propositionen föreslås trädas i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom

förordning av republikens president, samtidigt som konventionen träder i kraft.

Enligt motiven till lagstiftningsordningen innehåller konventionen flera bestämmelser som hör till området för lagstiftning. Därför behövs riksdagens godkännande för att konventionen ska kunna godkännas. Riksdagens godkännande behövs också för en förklaring enligt artikel 1.4 i

konventionen. Regeringens syn är att konventionen inte innehåller bestämmelser som tangerar grundlagen på det sätt som avses i dess 94 § 2 mom. eller 95 § 2 mom. och att den därför kan godkännas med enkel majoritet. Förslaget till lag om sättande i kraft av konventionen kan i sin tur godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Varför riksdagens godkännande behövs och behandlingsordningen

Utifrån 94 § 1 mom. i grundlagen krävs riksdagens godkännande för fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse, eller som enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande. Grundlagsutskottet brukar utgå från att riksdagen genom sitt explicita beslut ger sitt samtycke till reservationer, uttalanden och förklaringar som påverkar innehållet i en för Finland bindande internationell förpliktelse eller förpliktelsens omfattning i relation till själva konventionerna (se t.ex. GrUU 19/2010 rd, GrUU 2/2008 rd, GrUU 16/2005 rd).

Konventionen om utövandet av barnets rättigheter kräver riksdagens godkännande eftersom de materiella bestämmelserna i den (artiklarna 1—14) hör till området för lagstiftning. De redovisas på behörigt sätt och i detalj i motiven. Riksdagens godkännande behövs också för en sådan förklaring som avses i artikel 1.4 i konventionen, eftersom förklaringen anger omfattningen av den bindande förpliktelse för Finland som följer av konventionen.

Konventionsbestämmelserna berör inte grundlagen på det sätt som avses i lagens 94 § 2 mom. och 95 § 2 mom. Det betyder att beslut om att godkänna konventionen kan fattas med enkel majoritet av de avgivna rösterna och lagen om sättande i kraft av konventionen i vanlig lagstiftningsordning.

Övrigt

Konventionens huvudsakliga syfte är att se till att barnets rättigheter vid rättegång och vid motsvarande andra rättsliga förfaranden tillgodoses. Enligt artikel 1.3 avses med förfaranden inför en rättslig myndighet som berör barn familjerättsliga förfaranden. I bestämmelsen lyfts boende och umgänge med barn särskilt fram som exempel. Av konventionens särskilda natur följer ändå att en stat som tillträder konventionen ska ange tre grupper av familjerättsliga mål och ärenden inför en rättslig myndighet som konventionen ska tillämpas på. Regeringen föreslår att Finland anger fastställande av faderskap, adoption och domstolsbehandling som gäller omhändertagande som sådana grupper. Därmed omfattar konventionens räckvidd inte sådana förfaranden inför rättsliga myndigheter som gäller omvårdnaden om barn, boende och umgänge med barn. Lösningen motiveras med att det i Finland inte anses ligga i barnets intresse att det görs till part. Därmed aktualiseras inte heller alla de processuella rättigheterna i konventionen.

Grundlagsutskottet anser att det föreslagna valet av räckvidd för konventionen i princip är motiverat. Men det finns anledning för regeringen att undersöka om barnets processuella rättigheter kan utvecklas också vid mål och ärenden som gäller omvårdnad om barn, boende och umgänge med barn, både rent generellt och med tanke på att konventionen också ska vara tillämplig på de här frågorna.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anser

att riksdagens godkännande krävs för konventionen om utövandet av barnets rättigheter och för en förklaring enligt artikel 1.4 i konventionen,

att beslut om dem fattas med enkel majoritet av de avgivna rösterna och

att lagförslaget kan behandlas i vanligt lagstiftningsordning.

Helsingfors den 4 juni 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Tuomo Hänninen /cent
Ulla Karvo /saml
Elsi Katainen /cent
Esko Kiviranta /cent
Kari Kärkkäinen /kd
Elisabeth Naclér /sv

Ville Niinistö /gröna
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Tuula Peltonen /sd
Veijo Puhjo /vänst
Tapani Tölli /cent
Tuulikki Ukkola /saml
Ulla-Maj Wideroos /sv
Antti Vuolanne /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Petri Helander.